

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Acta Synodalia Dioecesana Ecclesiae Mediolanensis, Pars Secunda

Borromeo, Carlo

Brixiae, 1603

Monitiones

urn:nbn:de:hbz:466:1-11399

An in Sacramentis sancte ministradis, in verbi Dei prædicatione, in salutaribus monitis, in rudium, & puerorum ad doctrinam Christianam institutione, & in cæteris omnibus curæ parochialis officijs, diligentis muneris partes præstent.

In reliquis quicumque sint ecclesiastici ordinis homines ecclesie si quæ obtinet, aut in qua dignitatem, vel canonicatû, vel cappellam, vel ecclesiasticum aliquod munus habet, aut in qua adscripti sunt, oneribus satisfaciant, & præscriptas sibi functiones obeant.

An Ecclesie, quas ij omnes obtinent, sartæ recteque sint; an ornamentis, & suppellectile ecclesiastica necessaria instruet; an in illis, cæmeterijsve aliqd inculcû sit, quodque sordibus obsolescat; anve aliqd à religioso cultu & pietate alienû

Videant item, an populus in via Dñi ambulet; seruensque adsit diuinis officijs, & sacris concionibus, & in Ecclesia pie religioseque versetur; atque dies festos colat.

An ieiuniû quadragesime, quatuor temporum, tridui litaniarum, itaque reliqua Ecclesie ieiunia seruet.

An item Parochis & Sacerdotibus debitum honorem tribuat; anque eorum monitis pareat.

An eisdem decimas, primitias, aliaque debita emolumenta adiumentave præstare aut soluere recuset.

An in populo sacrilegi, blasphemi, cœubinarij, adulteri, adultereye, incestuosi, virginum raptores, an excommunicati, an hæresis, magie, superstitionumve nomine suspecti sint.

An denique alia in eodem morum corruptele, que à nobis correctionem emendationemve requirant.

Dispiciant etiam diligenter, an que provincialibus diocesanisque nostris Synodis quouis de genere decreta sancitaue sunt, ab ijs seruentur quorum interest.

Quicumque vero animaduertent, que vel superioribus provincialibus diocesanisque cœcilij decreta, nullâ adhuc executionem habuerint; vel deprauata, correctionem vel reformationem desiderent; ea omnia & singula ordine in literas relata, diligenterque obsignata, ad nos duobus saltem mensibus ante mittant, quam Synodalis dies venerit.

Qua constituta die in Synodo ipsi presentes adsint; & si que interroganda, examinanda, aut cognoscenda ab illis de ijs que præscripta sunt, aut de alijs que Archiepiscopus censuerit, coram fideliter respondeant, summaque integritate, prout iureiurando sancte adstricti sunt.

MONITIONES

In concilio etiã provinciali quarto exscripte, sed hoc loco vberiores, accommodationesque ad vsum ecclesie Mediolanensis.

PERVETVS illud institutum est, cû sanctorum Patrum vsu, tum Ecclesie auctoritate comprobatum, vt que Sacerdotalè clericalemque disciplinam, officia ac partes eius maxime attingunt, ea certis monitionibus, ijsque breuibuscõprehensa, ab episcopo in Synodis clero proponatur; quò breuius illa expressa, crebriusque repetita, diligentius item non solû animis ac mētibus imprimantur; sed omni perpetuo studio inuiolatè seruentur.

Cuius salutaris instituti ratione atque exemplo nos adducti, præcipua quedã capita, ex pontificum sanctionibus, conciliorû decretis, Patrum sententijs, nostrisque potissimum provincialibus & diocesanis Synodis summatim delegimus; que ad vitæ officijque Ecclesiastici conformationem pertinentia, vos vniuersos & singulos vehemèter in Domino monemus.

PRIMO igit memores estote vocationis, qua vos dignatus est Deus noster: qua assidua recordatione memoriaque excitati, eã vos virtutem induite, vt videant alij quasi aliquod vestrà sanctitatè elucere: que si magna in alijs vitæ christianæ instituti requiritur; certè in vobis, qui mysteriorum Dei ministri, diuineque gratiæ dispensatores estis, maior inesse debet.

Et sicut sacro ordine à reliquis hominibus seiuncti estis; ita à cõmunis fidelium vitæ vsu seiuncti, præcipuum quoddam, atque hoc præstantius viuendi genus se cerni, quo ordinis dignitate pœcellitis, Cœlestem in terris vitam tanquam Angeli Dei, moribus vestris exprimere vsque adeo studete; vt à vobis diuinarum virtutum exempla ad ceteros emanent.

Vna

Vna animi consensione, vnoq; spiritu in
his elaborate, vt & diuino cultui, & cele-
stium rerum meditationibus, & oratio-
ni, & sacrarum ecclesiasticarumq; litera-
rum studiis vacetis; tū depositis seculari-
bus vanisq; sollicitudinibus, & ab omni
vitio alieni, in via Dñi rectè ambuletis.
Charitatem in primis, quæ seminarium
est omnium virtutum, omni studio am-
plectimini.

Humilitatem, mansuetudinem, patien-
tiam, temperantiam, officiaq; christia-
ne pietatis reliqua colite.

Quæcunq; deniq; sunt vera, quæcunq; pu-
dica, quæcunq; sancta ac religiosa, ea co-
gitate, eaq; agite.

Virtutes sancti patris nostri Ambrosij,
quas precipuas, & quasi hereditarias no-
bis ad imitationem reliquit, non adum-
brare solum, sed omnino exprimere cer-
tatim contendite.

Vtq; ille, sic vos abstinentiæ & ieiunij
dediti, clericalis disciplinæ, ac vitæ ca-
stissimæ studiosi, tum patriæ cœlestis si-
tientes, Deo seruite assiduis diuinarum
laudum officijs; & in ecclesia, quasi in p-
petua vestra Sacerdotali clericaliq; sta-
tione, contingenter versamini.

Cuius rei cum exemplum singulare is de-
dit, tum clerum Mediolanensem præci-
pua epistola monuit.

Quæcunq; demum de muneris vestri par-
tibus, de vitæ modo, vel pontificum san-
ctionibus, vel œcumenicis concilijs, vel
prouincialibus diocesaniq; Synodis no-
stris præscripta sunt, ea vos inuiolatè
seruate, ac præstate diligenter.

Omnes qui canonicarum horarum offi-
cijs deuincti estis, statas eas preces hora-
rias recitate ad præscriptam calendarij
anniuersarij rationem ac ritum.

Nec verò negligenter, sed attentè, piè,
decorè, suppliciq; mente illas dicite.

Studiosè propterea legite, q̄ præsertim
à beato Antonio Archiepiscopo cõscri-
pta sunt de negligentia in persoluendis
horis canonicis; vt quæ eo nomine er-
rata sunt, omnino caueatis.

Expletis canonicarum horarum officijs,
si quid in illis aut negligentia aut alia
culpa commiseritis, paululum colligen-
tes vos, veniam à Deo petite.

QVI Sacerdotes estis, Missæ sacra-

rum sæpius facite, sanctè ac religiosè.

Ad illud faciendū parate vos omni pie-
tate, in tā alti mysterij meditatione to-
to animo defixi; vtq; purius id faciatis,
propriam conscientia diligenti, accur-
to, frequentiq; examine discutite: tū sin-
gulis saltem hebdomadis, atque adeo sæ-
pius, & omnino semp cum peccati mor-
talis conici estis, vni è confessorijs Sa-
cerdotibus, quos ad cleri confessiones
audiendas constituerimus, confiteamini.
In ea sanctissimi Sacrificij actione, ab
erroribus vel leuissimis omnino caute.
Quæ de illo piè ritèq; celebradopre scri-
psimus, ea vos studiosè diligenterq; ser-
uate.

DIACONI, subdiaconi, & clerici in-
feriorum ordinum, quicunq; estis, quæ
de confitendis sæpè peccatis, de commu-
nitione frequenter sumenda vobis præce-
pimus, integrè & sanctè omnia vt debe-
tis, præstate.

Confessarios sacerdotes per nos vobis
constitutos, quos etiam tanquā vitæ du-
ces ac magistros elegimus, in sacramen-
tali confessione adhibete.

ECCLESIASTICAE militiæ om-
nes vos adscripti estis; ad pietatis, reli-
gionisq; exercitationes vos vocatos ef-
se cognoscite.

In omni in primis sancta oratione vos
assidue exercete.

Tum in meditationis tacitèq; piæ or-
tionis studio, singulis diebus certo tem-
poris spatio, toto castissimi animi sen-
su incumbite.

Hæc sanctis precibus præter cetera sup-
plices præsertim afflictis! his temporibus,
orate patrem misericordiarum, &
Deum totius consolationis.

Vt misereatur populi sui,

Vt fidelium animos ad vitia fugienda,
ad virtutesq; amplectendas sancti Spi-
ritus sui ardore inflammet.

Vt è principum, regumq; animis euellā-
tur, si qua sunt discordiæ semina.

Vt ij vna animi consensione Christi re-
gnum propagare studeant: vnamq; Dei
gloriam, atque Ecclesiæ matris defensio-
nem propositam habeant.

Quidquid verò tēporis à diuinis officijs,
ab orationis contēplationisq; exercita-
tione, ab Ecclesiasticis functionibus, &

ab alijs necessarijs actionibus vacuū habetis in otio, neq; in desidia, nec verò in rerū nouarū curiositatibus illud cōterite: sed cū in sortē Domini vocati sitis in eius lege die ac nocte meditemini. Sacrarum igitur literarum studia diligentius colite: quę vsque adeo completi debetis, vt qui aspernetur, contra eū dicat Dominus; Quia tu scientiam repulisti; & ego repellam te, nē sacerdotio fungaris mihi.

Frequentes ad statas lectiones, & ad literarum tractationes vobis prescriptas conuenite.

Attento animo in ijs adeste: atque in dies ad vberiore sacrorum studiorum fructum progressionem aliquam habete; vt ad nos aliquando vocati, & diligentie, & doctrinę testimonium detis. Si qui estis, qui vel tarditate ingenij, vel ingrauescente etate, magnum in literis progressum habere non potestis; ne desistite tamē primū oratione frequenti intelligentiam vobis necessariam a Deo petere; tūm eò diligentius ad pietatis modestiæq; studium, & sanctorū morum disciplinam incumbite; tum sæpius sacerdotes peritiores consulite; & ad clericales sacerdotalesq; exercitationes conuenite & libentius & frequentius.

Concionibus et; atq; lectionibus sacris, quę in ecclesia constitutis diebus habentur, cū omnes quicunq; estis, tum maxime quibus potissimum conciliaribus decretis per nos iussū est, quo decet habitu frequentissimi adeste.

Lectione librorum spiritualium, & clericorum, qui probati sint, animos mētesq; vestras pascite.

Quatuor præsertim locos, de duodecim fidei articulis, de septē sacramentis, de decem præceptis, de oratione Dominica, in promptu atque explicatē habere omni studio contendite.

Cum ijs, & preceptorū ecclesię cognitionem, & preces horarias recitandi peritiam, & ecclesiasticorum rituum, caeremoniarumq; notitiam coniungite.

Pauculos eos libros, quorum necessariū delectum vobis prescripsimus, habere ne omittite, aut negligite.

Qui pro facultatibus, proq; studiorū ratione plures habere possunt, eorū opta-

mus & laudamus in ijs comparandis diligentiam.

At libros de rebus iocosis, ridiculis, obscenis, inanibus ad poesisq; profanę studium pertinentibus vulgari aut latino sermone conscriptos procul abijcite.

Nec verò musicas cātiones, ridiculę, voluptarię, parumve pudicę exaratas adhibete.

Quotidie aliquid ex sacris Biblijs legite; ac si per ecclesiasticas occupationes licet, qui apti estis, aliquid itē ē Sanctorū Patrū opusculis, Gregorij Magni Pōtificis, Cypriani, Augustini, Chriostomi, Bernardi, & aliorum, qui sanctitatis & doctrinę laude in ecclesia celebrantur. In ijs ad legendum sanctissimum Patrē nostrum Ambrosium episcopum vobis potissimum proponite.

Illius præcipuē librū de sacerdotali dignitate legite: quo libro ecclesiasticos homines commonuit de perfectę vitę institutione.

Libros item officiorum, quos vbi primū episcopus is factus est, cleri Mediolanensis potissimum causa edidit, in manibus assidue habete.

Hos, atque alios p̄terea libros de sacerdotalis clericalisq; vitę rationibus & officijs, de animarū cura, de Christianę pietatis studijs & exercitationibus, de alijsq; eiusdem generis pię consecutos ita legite; vt quęcunq; ad vitę sanctę normam accommodata ex illis animaduertistis ac didicistis, moribus exprimatis. Conciliorum item nostrorū cōstitutiones & decreta, non percurrere solū, sed vsque adeo studiosē legite; vt quę legitis, post etiam taciti vobiscū aliquando mēte repetatis; ac videatis simul, nō solum si quidquā est, quod contra illorū prescriptum egeritis, verū si quid etiam aliud est, quod ex eisdem exequi præstare vobis omiseritis, aut neglexeritis. Quod vt præstetis, curate omnino, atque efficitē.

Estis diuina misericordia in ecclesiastico ordine cōstituti, ad gloriā Dei conseruandā, propagandāq; cum ordinis vestri ministerium, quod explere debetis videte; tum illius dignitatem ac decorum seruate.

In incessu, statu, gestu ita vos præbete,

vt

vt ab ordinis quem suscepistis nomine & ratione nullo sanè modo discrepetis; proposito vobis beati Patris nostri Ambrosij iudicio, qui clero adscribi hominem recusauit propterea quod eius gestus & incessus dedeceret.

Habitu non exquisito, non delicato nimis, non serico, ne ornamento quidè; rursus non sordido, non neglecto; sed graui, & talari, atque eiusmodi, tum domi tum foris pro vniuscuiusq; vestrum ordinis gradusve ratione vtamini; vt decretis nostris, eo de genere editis, nulla in re vel minima discedatis.

Coronâ, quod insigne est ordinis clericalis, p ratione ordinis quo vos singuli initiati estis, latâ & conspicuâ deferte. Parca & frugali mensa cõtenti sitis, & suppellectili etiâ modesta, ac tenui potius. Ab omni splendido apparatu, pompaq; seculari abstinete.

Quæcũq; acu picta, variè intexta, auleq; item peristromata reijcite.

Imagines domi nõ profanas, sed eas habete, quæ pietatis, & religionis argumentum & adiumentum præbeant.

In omni vita à fastu, luxu, ambitu, ambitione ve, & à vanitate longè refugite.

Ne verbis quidem præscriptum vitæ modum peruertite.

Nihil scurriliter, nihil iocosè, nihil indecorè, nihil turpiter loquamini.

Ab sint à vobis maledicta, obretractationes, curiositas, leuitas, assentationes, ac nugæ.

Temperatiq; clericalis disciplinâ vobis præscriptâ in reliquis èt omnino tenete. Comestationes, comotationes, cõuiuia publica, laicalia ve, tum maximè in quibus mulieres intersunt, euitate.

Hospites excipite: at illis excipiendis intrâ parsimonie fines vos cõtinetes; ita vt clericalis frugalitatis, non sumptuosi conuiuij testes illos habeatis.

A ludis spectaculis, circulatorum, atque id genus vilium hominum præstigijs procul estote.

Arma abijcite.

Sic denique cor vestrũ corroborate, vt inania spectacula non appetat, à mundi ludis atque ineptijs abhorreat.

Sensus autem vestros ita dirigite, vt cũ à Deo vtiliter dati sicut tanquam ratio

nis ministri, ne eos perperam adhibeatis, sicut satellites cupiditatum.

Sit igitur vester oculorum aspectus simplex, & pudicus.

Aurium sensus castus, & prudens: casta mens, casti omnes sensus.

Vitæ & morum consuetudo casta, & spiritalis.

Ad eorum sacerdotum, qui in eiusmodi vitæ studijs ac disciplina exercitati sũt, familiaritatem vos adiungite: ex qua nobis vestrè ad sanctè agendum progressionem consentent.

Ad castitatem autem conseruandam munite omnem viam.

Legite propterea sepè illũ beati Cipriani Martyris de singularitate clericorum librum, qui vos in hac, vt in alijs instruet virtutibus.

Suspectarum autem mulierum consortium omnino vitate.

Cũ alijs verò quibusuis mulieribus, quãuis vel arctissimo consanguinitatis affinitatisve vinculo vobis illæ coniunctæ sint, ne in eisdẽ domicilijs ædibusve simul habitate; nisi cũ ex causa alicui vestrũ aliquãdo nõ scripto cõcesserimus.

In famulatu laicorum ne sitis; multò minus foeminarum quamuis nobilium.

Nec verò illas musicam, literasve doceat; nisi scripta nominatim facultate per nos permissum cuiquam sit.

Aedes ecclesiasticas ne laicis locetis, nisi concessu nostro.

Ac ne ipsas quidem patrimoniales locationi ijs date, quorum vita moreve suspecti sint.

Secularibus verò negotijs, vt est sancti Pauli Apostoli pceptũ, ne vos implicate.

A cuiusuis generis mercatura, quæstiosa omni negotiatione, prædiorum cõduktione, tum alijs, vt prouinciali decreto vobis interdictum est, profus caute.

Ne pecunie lucri ve auidi sitis, nemo potest seruire Deo & mammonæ: aut enim vnum odio habebit, & alteram diliget; aut vnum sustinebit, & alterum contemnet; inquit Christus Dominus.

Si qui pauperes estis, ne cupiatis diuites fieri; vt ne incidatis in tentationes multas, & in laqueum diaboli.

Paupertatem vestram ne moleste ferat, paupertatem dilexit, & docuit cælestis

Magister Christus; qui nascens in præsepio ponitur, & nudus in cruce moritur. Scitote paupertati socias adiungi, sobrietatem, abstinentiam, frugalitatem, & reliquas virtutes, quas præluere oportet ministros Dei.

Nihil timentibus Deum, sanctumq; eius nomē inuocantibus deesse potest: multo minus religiosi & sancti sacerdotibus. Proponite vobis sanctorum veterū patrum vitam, qui lucrum non spectabāt, temporalia non querebant; & nihil ijs tamen deerat: immo in paupertate illis aliquando abundabat, quod alijs erogarent.

Ne igitur quia tenuem redditum habetis, lucrum quaerite: ne quæstum vos appetendo iniuriam vestro ordini facite, auaritiæ sordibus volutati.

Non sæculi vos mercatores, non mamo ne ministri estis; sed Chri mercatores nolite thesaurizare vobis thesauros in terris; sed meritorū abundantia eū charitate coniuncta, facite thesauros in celis. Studete vos lucrari animas Deo, & cœlesti horreum augere.

Exemplo Sanctorum, vos paupertate, vitæ sobrietate, ac parsimonia ita agite; vt non modò à superuacaneorum rerum v'sibus abstinetes, sed vestro etiā defraudantes v'ictu ecclesias vestras & altaria exornetis, facta tecta habeatis, sacra suppellectili instruat.

Alienis item necessitatibus subueniatis, & pauperibus opitulemini.

Qui verò vberiores ecclesiasticos redditus habetis, Ecclesias è quarum prædijs fructus percipitis, eò magnificentius & augustius, quò amplioribus donis, boniue, augustioriq; liberalitate illa dotata sunt; illustri structura, præclaro opere reficite, egregijsq; muneribus exornate, tum omni ecclesiasticæ suppellectilis apparatu instruite.

Christi v'isceribus substantiam ecclesiasticam erogate, p'uperibus scilicet, peregrinis, viduis, pupillis, ægrotis, in vincula coniectis, captiuis: quibus egentibus & esurientibus eum subuenire possitis, si alimenta necessaria denegatis, violatæ charitatis reus estis in conspectu domini.

Memores estote eius, quod à sanctissimi

mo patre nostro Ambrosio scriptū est: sua fideles eo animo obtulisse ecclesiæ ministris, vt per eorum manus (quorum fidei atque integritati summa omnia tribuebant) ad pauperes peruenirent.

VOS item alij, quicunq; estis, quorū fidei Christi patrimoniu propriū ad diuini cultus, pauperumq; v'sum commissum est, caute ne ambitione aut cupiditate prolapsi, in alium quàm cui addictū est, cōuertatis; idq; propterea sacrilegij rei, damnationem æternam subeat.

VNIuersi autē vos & singuli ecclesiastici ordinis homines (vt summam cōplectamur) quæ muneris vestri sunt vobiscum frequenter recolite: ministerium vestrum explere studete, sanctissima studia religionis & officij vestri rebus alijs potiora ducite: in reu diuinarum sacrarumq; cognitionem omni cura incumbite: quæ diuina, quæ sempiterna sunt, diuitiarum, & honorum, & terrenarum rerū cogitationibus abiectis amplectimini: restincto cupiditatum ardore, integros castosq; vos seruate: mundi voluptates, quæ à diuinis præceptis detorqueant, declinate: prædiorum ecclesiasticorum, quæ non auaritiæ præda, sed instrumenta caritati relicta sunt, reditu & fructibus non abutimini: humilitati studete: Charitatis opera præstate, induimini Dominum Iesum Christum, Sanctorumq; eius facta imitami; vt & horum imitatione, & illius in primis diuinis præceptis institutisq; cōformati, in vocatione qua vocati estis, dignè Deo ambuletis; tum vitæ vestræ splendore laicis hominibus lumen præferatis: ad vitam sanctè instituendam; tum vos repositam vobis iustitiæ coronam demum percipiatis.

Omnes præterea ac singuli, qui huius nostre ecclesiæ ministerio adscripti aliquo modo estis, diocessim Mediolanensem, & ecclesias quas in ea obtinetis quibusve adscripti estis, stationes vestras, in quibus manendum vobis sit, putate.

In illis ipsi residete.

Debitis muneribus atque oneribus satisfacite.

Ecclesiasticas ipsas eades habitate: ibiq; domicilium vestrum verè constituite, & habete.

Alia

Alia item agite, ac præstare, ex præscripta conciliaribus decretis residentia ratione.

Quicumq; item clerici minorû ordinum estis, in ecclesijs quibus adscripti estis, singuli ordinis quo initiati estis functiones tali pietate obite, vt digni habeamini, qui deinceps altiorè gradû assueuti, sanctè Dei ecclesiæ inseruiatis. Nemo autem vestrum, quicumque estis, ab ecclesiastica ratione, personalisq; re fidentiæ munere discedat, nisi causis per nos probatis, & concessu nostro literis expresso.

Hæc, quæ communiter atque vniuersè vos monuimus, singuli seruate studiosè, ac diligenter.

At præterea sigillatim nominatim quæ vos, qui in Metropolitana ecclesia nostra dignitates obtinetis, canonici item, tum Ordinarij eiusdem nostræ ecclesiæ, tum reliquarum quarumvis ecclesiarum collegiarum, vel vrbicularum, vel diocæsanarum, quicumq; sitis, in omni canonicalis disciplinæ officio ita agite, vt canonicè, nempe canonum legibus ad vitæ vestræ institutum pertinentibus, & constitutionum nostrarum rationi congruenter viuatis.

Idprimò maximè studete, vt in conspectu Dei omnipotentis, puro corde, & casto corpore ministretis.

Tum singuli vos ordinis dignitati, aut canonicatui annexi functiones explete, canonicalisq; muneris partes præstare. Omnes in choro statis horis assistite; & ad Deum pro fidelibus pijs religiosisque fundite preces.

Dum eo loco estis, memores estote adesse Christum Iesum Dominum: cui seruite cum timore, & tremore.

Non pigri, non somnolenti, non oscitant adeste: non mente vaga, non vagis oculis, non indecenti corporis statu.

Attentè, studiosè, ritè, piè, religiosè diuinas laudes concelebrate: & psallite Dño in conspectu Angelorum, cantantes in cordibus vestris Domino.

In choro nemo priuatim, nemo tacitè diuinum officium recitet: sed omnes pariter quicumq; adestis, senes cum iunioribus laudate nomen Domini in psalmis, hymnis, & canticis.

A quibuscunq; colloquijs, & à literarum, librorum lectionibus, atque ab omni vagatione abstinete.

Pro temporis autem & officij ratione, sedete, stete, genuflectite, caput aperite, & inclinate.

Accuratè demum omnia obseruate, quæ eo de genere vobis præscripsimus; ita vt vestro exemplo alijs sacerdotibus clericisque, & rectè ritèque psallendi, & sanctè orandi, & piè agendi animum addatis.

In psalmorum autem, canticorum, & hymnorum intelligentiam studiosè incumbite: vt dum psallitis, pro sensuum sanctissimorum quos mente concepistis ratione, vos ad omnem pietatis deuotionisq; affectum excitetis.

Non ordinariæ distributionis lucro adducti, sed Dei charitate, religionisque cultu commoti, diuinis officijs adeste; vt verè, ex animoq; psalmi verba illa concinatis: [Voluntariè sacrificabo tibi, & cõfitebor nomini tuo, quoniam bonum est.

Diuinis officijs absolutis, paulùm omnes in choro piè orate; inde abeundi signo per præfectum dato consurgentes, quo ordine ad chorû accessistis, eodem in sacrificiâ redite; vbi cappas, qui illas induti estis, & superpellicea sine strepitu vultu, & susurratione deponite.

Canonicales vestros cõuentus statis hebdomadè dieb. capitulariter habete. Omnes qui debetis, ad illos conuenite. Inde ne discedite, nisi missione à capituli præfecto impetrata.

Singuli ordine, & loco sedete.

Sententiã modestè dicite; & suo quisque loco, non præposterè.

A verbis scurrilibus abstinete.

In rebus consultandis rixas, iurgia, & cõtumelias caute.

In initio, & fine vniuscuiusq; Capituli stas orationes dicite.

Priore loco tractanda proponite, quæ ad diuinum cultum, ad spiritualis vitæ progressionem, ad ecclesiasticam disciplinam tuendam; tum quæ ad rerum temporalium gubernationem pertinent, nè negligite.

Cætera hoc de genere toto seruate, quæ nostris constitutionibus vobis præscripta sunt.

Omnia

Omnia in primis agite pace mutua, con- cordi voluntate, & charitate fraterna vos inuicem diligite. Canonici enim estis; qui sicut pro collegij ratione, ex antiquo instituto vna in collegiata ecclesia, vnoq; item in canonicali domici- lio collocati fuistis; ita vno pacis, & charitatis fœdere, vnaq; animo ū con- fensione, coniunctissime, sicut nascentis ecclesiæ ministri, [quorum erat cor v- num, & anima vna,] experiundo videte, sicut in psalmo scriptum est, quàm bo- num, & quàm iucundum sit, habitare fratres in vnum.

Quicumq; verò estis, qui inter cano- nicos Præpositi, aut Archipresbyteri, aut alterius dignitatis nomē gradumve obtinetis, sicut honore, & dignitate præ- statis; ita virtutum exemplis, vigilantiq; in vestri muneris curæque partibus obeū- dis sollicitudine præluceat.

PAROCHI præterea, & cæteri quicumq; estis, etiam Præpositi, Archi- presbyteri, alijve qui animarum curam geritis, præter ea quæ vobis cum reli- quo clero communia vniuersè monui- mus, illa etiam quæ præcipue de vobis per nos decreta sunt, præstate omni sol- licitudine.

In primis oues vobis concredite cogno- scendæ sunt, & appellandæ nominatim, pascendæ, & custodiendæ item.

Animarum igitur numerū in catalogum redigite ad præscriptam normam.

Eorum qui baptizantur, qui item cōfir- mantur, & compatrum etiam qui adhi- bentur, nomina describite.

Matrimonia in codicem referete.

Parochiæ vestræ incolarum vitam, & mores inuestigate.

Indagate omni studio, si qui heresi cō- taminati sint, aut suspecti; aut si qui sint, qui hæreticorum libros habeant, ven- dant, emant, importent, vel legant; eos- que statim denunciate.

Monete etiam populum, vt id ipsum et- iam præstet ad nostri edicti præscri- ptum: quod statis temporibus de more promulgate.

Perquirite de dictis, & factis eorū, qui ex hereticorum finibus veniunt.

Dispiciete, si qui è parochiæ vestræ fini- bus ad loca proficiantur, vbi impune

prædicatur, quod à catholica fide alie- num est: tum etiam an ij professionis fa- cultate impetrata, agant ad præscriptū decreti nostri in Concilio Prouinciali tertio promulgati.

Inuestigate præterea de ijs, qui in ve- stra parochia docent; eorumdemq; mo- res, vitam, & fidem obseruate; ac reliqua de ijs ipsis præstate, quæ nostris Conci- lijs prouincialibus p̄scripta iussu sunt.

Videte, & caute, nè superstitiones, magicæ cantiones, eiusmodi diabolicæ superstitiones in populo vestro sint.

Cognoscite publicos peccatores, cor- ruptores aliorum, concubinarjos, adul- teros, vsurarios, blasphemos; & de- nunciate.

Cognoscite alios etiam populorum cor- ruptores, qui festis diebus non Deo, sed aleis, ludis, choreis; diabolo seruiūt: qui- que festorum dierum cultum quouis mo- do violant, quales quales sunt; neq; ob- seruant pontificias, neque nostras de diebus festis coleandis constitutiones, aut edicta.

Istos ab ea male agendi corruptela reuocare, ac deterrere omni pietatis officio studete.

Tum nobis etiam sicut opus erit signifi- cate, vt pro curæ nostræ officio saluta- re remedium afferamus.

Rursus agnoscite etiā pauperes, viduas, pupillos, cæterosq; aliena ope egentes: quibus, & saluari consilio, & consolatio- ne, & re subuenite: aut si minus re po- testis, cohortatione alios accendite ad eos subleuandos.

Siq; illorum grauior inopia deposcit, festis etiam diebus à pia fidelium libe- ralitate aliquid in ecclesia colligendum curate, vt à nobis præscribetur, quod ip- sis in eleemosinam conferatur.

Seorsum etiam locupletes parochiæ in- colas conuenite. quibus pauperum ege- states proponite, & ostendite, eis diui- tias à Deo propterea etiam esse tribu- tas, vt inopibus succurrant.

Si qui autem potentiorum opibus in casu si aliqua oppressi sunt; illos vnicè atq; intime eorum patrocinio commendate, qui vel ex suscepto officio id præ- stare debent, vel quibus nos hanc cu- ram dederimus.

Pascite

Pascite in primis populum vobis commissum, prædicatione verbi Dei, salutaribus monitis, administratione item sacramentorum, exemplo, & oratione.

In verbo Dei exponendo planè obseruate, quæ constitutione nostra prouinciali, & alijs concionatoribus, & vobis præscripsimus.

Pueros festis dominicisq; diebus in doctrinæ christianæ rudimentis instruite. Prouectioris ætatis homines ad eadem intelligenda inuite.

Patres matresq; familias monete, vt filios, filias, cæterosq; quos in familia habent, ad statas doctrinæ christianæ scholas ipsi conducant.

Sodalium, qui ijs scholis adscripti sunt, operam ad hoc institutum adhibete: curateq; vt mutua inter eos charitas, morumq; disciplina conferuetur.

Alios etiam ad tam pium opus amplectendum alacriores reddite, atque excitate, tum assiduis vestris cohortationibus, tum promulgatione thesauri spiritalis indulgentiarum ijs concessi, qui ijs scholis adscribuntur, in illisque operam nauant.

Ne omittite diebus festis inter Missarum solennia, aliquid ex ijs quæ in Missâ leguntur, fidelibus exponere; & sanctissimi illius sacrificij mysteriû aliquod explanare; & aliquando sanctiores illius sacrarum cæremoniarum rituumq; rationes, & significationes explicate, quò diligentius instructi, in dies sacrosancto illi sacrificio religiosius intersint.

Docete item, quo modo fideles signo Missæ celebrandæ dato, se corde contrito ad eam sanctè audiendam parent.

Curate, atque effcite per petuis vestris monitionum officijs, vt in illa viri aperto capite, mulieres velato, & in omni eius parte vtroque genu flexo, præterquam in euangelio adsint.

Instruite etiam eos, quàm religiosè non solum in Missæ sacro, verùm etiã in diuinis alijs officijs versandum.

Quando standum, quando genua flectenda, quando assurgendum.

Quàm valde dum illa fiunt, celebratur, fugiendæ confabulationes, colloquia, deambulationes, strepitus, clamo-

res, immo verò inanes cogitationes, quibus à pia meditatione, & mysteriorum quæ aguntur, contemplatione, religiofaque oratione animus distrahitur; quàm denique studiosè vitanda reliqua omnia ab eorum officiorum sanctitate, & cultu aliena.

Rursus quàm sanctè item, quàm religiosè, & quàm demisso humiliq; habitu in supplicationibus, litanijs, & stationibus versandum sit.

Qua reuerentia, quoque pietatis studio, in ecclesijs locisq; sacris manendum sit; quæve ab ijs procul abesse debeant: idq; ex sanctionibus pontificijs, constitutionibus conciliaribus, nostrisq; præterea edicto.

Qua etiam non solum intima religiosi animi preparatione, sed externa etiam cultus vestitusq; modestia, humili genuflexione, & armis depositis, ad sanctissimam communionem, tum etiam ad cetera sacramenta accedendum sit.

Tum docete, ac monete, quo modo dies festi colendi, & sanctificandi sint. Ostendite, indignissimum esse sacris illis diebus, non modò à nefarijs operibus, illicitisque negotijs non abstinere; verùm etiam religionis, ac pietatis opera non præstare omni diligentia.

Ac præterea nefas esse, sacros dies, ad maxima Dei beneficia recolenda, summasq; ei laudes persoluedas, ac debitum sanctis honorem tribuendum institutos, ad illa traduci, quæ ab eo cultu abhorrent: qualia sunt tripudia, ludi, choreæ, spectacula, quibus ad turpes illecebras incitantibus salutis humanæ hostis diabolus oblectatur.

Denunciate item statâ sacrorum temporum ieiunia; docete quo modo ieiunandum; quæ peccati grauitas in violandis sacris ieiunijs.

Quæ præterea christianæ pietatis officia in sanctorum vigilijs.

Quàm sanctè obseruandum Quadragesimale ieiunium.

Statis autem solennibus, vel Aduentus, vel Septuagesimæ, vel aliorum temporum celebritatibus, præmonete fideles, atq; diligenter ex nostrarum etiam literarum præscripta recitatione, ac ratione instruite, ad sacra illorum temporum

myste-

mysteria sanctis pietatis officijs religio-
se colenda.

Vtq; ijs omnibus pro temporum solen-
nitatumq; ratione illi instrui possint, se-
pè monete, vt Dominicis alijsq; festis
diebus, quemadmodum sacra Tridenti-
na Synodus optat, ad parochialem ec-
clesiam conueniant.

Qua in re sepius monitionem nostram
in Synodo diocesana quarta eo de gene-
re editam frequenti populo legite.

Sapè autem, ac diligenter eosdem do-
cete, quàm assiduè orandum sit.

Quo modo, & tacita supplicis mentis
meditatione, & pijs stans orationibus
precandum.

Quàm studiosè, & religiosè suscipiendū
nostrum vespertinæ communis oratio-
nis institutum; quàm diligenter illud se-
mel susceptum, piè retinendum.

Ideoq; cū alijs sepe in anno eam orādi
rationem cū indulgentijs concessis per
summa capita explicate; tum præcipuè
diebus concilio Prouinciali tertio cōlli-
tatis, in maxima populi frequentia de-
scripto pronunciate, atque euulgate.

Dominicis diebus institute populū,
& monete pro quibus oret, vt est in eo-
dē Prouinciali cōcilio per nos decretū.
Tum præterea quas singulis hebdoma-
dæ ferijs præcipuas preces, christi-
anasq; meditationes, atque in orādo
exercitationes sibi propositas in prom-
ptu habere possit.

Quàm sepius verò sermonibus ve-
stris populo proponite locos perpetuæ
christianæ meditationis, de morte, de
iudicio, de inferno, de gloria, & præ-
mio paradisi.

Monete præterea sedulo, ac frequentif-
simè patres matresq; familias, vt libe-
ros, familiamq; suam ad pietatis christi-
anarumq; virtutum disciplinam reli-
giosè instituant.

Ad hoc propterea patres familias indu-
cite, vt de vitæ spiritualis ratione, &
pijs exercitationibus libros probatos
domi suæ habeant: in quorum lectio-
ne versentur, seseq; ac familiam instituāt
ad sanctè agendum.

De patrum fam. officio, familiæq; insti-
tutione, nostram in concilio tertio pro-
uinciali editam constitutionem in pa-

rochiali conuentu quem præscripsimus,
legite, singulasque eius partes expli-
cate.

Tum alia præterea docete, quæ oppor-
tuna existimaueritis, quibus illi se suāq;
familiam in christianæ vitæ institutis
atque exercitationibus conforment.

In officinis etiam, & tabernis, disci-
plinæ vitæq; christianæ rationes obser-
uate: si quid autē vel ab artificibus, vel
ab institoribus, operarijsve committi a-
nimaduertitis, quod dissolutæ disci-
plinæ sit, id officinarum tabernarumve do-
minos grauius monete; ostenditeq; ea
in re officij sui partes.

Estis participes, & socij laborum cu-
ræq; nostræ; & in mæsse nobis commissa
operarij estis: elaborate vna nobiscum,
& contendite, vt populum cuius curam
gerimus, tanquàm purum triticum au-
xilante diuina misericordia congrege-
mus in horrea cœlestia.

Depositum custodi, inquit beatus Apo-
stolus Paulus: quod vobis singulis di-
ctum esse putate; vt in grege, tanquàm de-
posito fidei curæq; vestræ commisso, di-
ligenter custodiendo, ab omniq; pecca-
ti labe conseruando, cogitationem, so-
licitudinem, curam, studium que omne
collocetis.

Parochiæ igitur vnicuique vestrarum cō-
credite viciniam, cum à ceteris vitijs
omnibus vos singuli sollicitè custodite;
tū curate etiam, ne odia, similitates, ini-
micitia, factiones, temerè iurandi, ma-
le dicendi, imprecandi prauæ consue-
tudines, ac ne detractiones quidem in
ea sint.

At vitia in primis, & peccata, ad quæ po-
pulum procliuiorem esse animaduerti-
tis, reprehendite, atq; exagitate.

Nec verò dissimulate peccata: sed annun-
ciate populo scelera eius; publicè pec-
cantes coram omnibus arguite, vt & alij
timorem habeant.

Idq; agite spiritu fortitudinis Domini:
& vt strenui eius milites, bonam mili-
tiam militate, nihil planè trepidantes.
Si ab increpatione (vos monet sanctus
Gregorius) reticueritis, quia cōtra vos
odia insurge re reformidatis; non iam
Dei lucra, sed vestra queritis.

Non maledictis, non vexationibus, non
calum-

ealumnijs, non alicuius generis cōtumelijs, illud vel increpandi, vel palam arguendi officium deferite, modò Christi gloria, & animarum salutis seruiatis.

Rursus nō aucupandæ hominum gratiæ studio, id agere, desistite: [Seruus Dei non essem, si hominibus placerem;] inquit Apollolus.

Væ vobis tacētibus, aut dissimulantibus, si grex curæ vestræ cōmissus perierit. Sanguinem eius de manibus vestris requirit iustus, & omnipotens Deus.

Si igitur peccatur; nē in increpationibus verba vestra blanditiæ sint: sed vt à spiritu sancto scriptū est, stimuli sint, & quasi clauis in altum defixi.

Instate opportunè, importunè, priuatis etiam admonitionibus, consilijs, correptionibus, obiurgationibus, vt peccantes adiutrice diuina gratia in viam salutis reuocetis.

IN vsum etiam sanctè reuocate fraternam correctionem; vt nō modò vos mutua christiana charitate, sed clericos minorum ordinum paternis officijs corripatis, ac reliquos item, præsertim parochiæ vestræ incolæ.

Ad sermonum verò, admonitionum, correptionum partes explendas, locos vobis comparate, præcipuè ex doctrina catholici Romani: in quo magna cum populorum vestrorum salutari utilitate versari diligenter potestis.

Neque ad hoc multiplicis vestræ ecclesiasticæ tractationis genus negligite adiumenta, quæ aliunde vtiliter capere potestis; præsertim ex grauis doctri- que episcopi Augustini Valerij libris de ecclesiastica dicendi facultate conscriptis.

Cætera autem officia, quæ in sacramentorum administratione, in assidua ad frequentem eorum vsum cohortatione, in ægorū cura, in alijs parochialis muneris functionibus, vobis nostris prouincialibus diocesanisq; concilijs præscripta sunt, præstate atque exequimini accuratè: ad earumq; conciliarium constitutionum decretorumve normam, omnino obseruantiz, atque obedientiæ studio vos planè conformate.

QUÆ verò decretorum nostrorum partes, ad laicos, eorumq; christianam

disciplinam attinent, quò sepius euulgata atq; inculcata, seruentur diligentius; illas summatim vulgari sermone expressas, crebrò prout vsu venerit, populis vestris proponite, denunciate, explicite, atque in consuetudinem inducite.

Quæcunq; deniq; vel ad vos, vel ad laicos curæ vestræ commissos pertinet, ea per nos decreta, quo maximo potestis studio, in omnem executionem, disciplinæq; vsum introducite.

Videteq; in primis, ac perpendite, quæ sint, & quæ religiose muneris vestri partes; cauteq; vt in officijs, & curæ vestræ functionibus non modò quidquid vos cōtra committatis, sed nē omittatis quidquid: cum in sacerdotali vita, pro muneris quod sustinetis ratione, tum grauioribus, tum longè plures quam in ceteris hominibus esse possint omissionis culpæ.

VOS præterea reliqui sacerdotes quicumq; estis, quibus animarum cura non incumbit, cum alia omnia, quæ ecclesiastici ordinis hominibus de diuinorum officiorum cultu, de vitæ honestate, de studijs, & vitæ spiritualis exercitationibus præscripta, aut monita à nobis generatim sunt; tum quæ nominatim sigillatimq; ad præcipuam vestram executionem attinent, præstate omnino.

VOS item reliqui Clerici inferiorum ordinum, quæcunq; ad vos nominatim, vel generatim spectant, agite omnia, sicut clericalis vitæ ratio, canonum, & nostris conciliaribus decretis præscripta postulat.

Clerici estis, nempe de sorte Domini, & ipse Dominus fors, pars scilicet vestra; tales præbete vos, vt & ipsi possideatis Dominum; & possideamini à Domino; vereq; dicatis, [Dominus pars hereditatis meæ.]

Filij mei, nolite negligere: vos elegit Dominus, vt stetis coram eo, & ministretis illi.

Videte igitur, quàm valde intentos vos esse oporteat ministerijs vestris; & quàm magna vitæ morumq; castitate.

Proborum hominum tantum, præcipuè sacerdotum vitæ spiritualis laude præstantium familiaritate vtimini: ex quorum consuetudine, tum fructus vos capiat, tum nos meliorem in dies de vobis

vobis opinionem concipiamus. Maiores veremini, & obleruate; eisdem que recte monentibus obtemperate.

Præter latinæ linguæ, & literarum studia, ecclesiasticæ in primis disciplinæ institutionibus diligenter incumbite. Sic demum vos moribus, & vitæ modestia probate, vt & à parochis, & à præceptoribus vestris, tum etiam à populo bonum testimoniam habeamus: vosque dignos iudicemus, quos maioribus ordinibus adscribamus.

VOS verò, quos regionum vrbis præfectos, & in diocesi Vicarios foraneos constituimus, in explendis muneris atque officij vobis commissi partibus, sedulo inuigilate, atque elaborate.

Onus quod sustinetis, quam graue sit, quam plenum curis perpèdite: tū quam in eo vobis committendo spem fiduciamque habuimus, videte; tum efficitte, vt expectationi nostræ respondeatis vigiliarum vestrarum studijs, assiduaque sollicitudine.

Ecclesias, que in vniuscuiusque vestrarum regione sunt, sedulo visitate; earumque partes singulas inspicite.

Peruestigate in vniuscuiusque parochiæ finibus, an aliqua publicorum peccatorum labes, an flagitia, quibus pastoralis cura medeamur necesse sit.

Vniuerso clero pro regione commissam inuigilate, diligenterque illud in primis videte, vt in disciplinæ ecclesiasticæ moribus, institutis atque officijs se contineat, clericalisque moderationis legibus congruenter viuat.

Indecentem eius habitum omnino reijcite: morum, sanctæ vitæ, sacrarumque literarum, & institutionis ecclesiasticæ studia, si qua in eo languescunt, excitare.

Clericos autem minorum ordinum in hoc maxime vobis commendamus, vt illorum omnes tū in vitæ moribus, tum in literarum, ecclesiasticisque doctrinæ studijs progressionem accuratè exploretis; atque vt maxime potestis, paternis cohortationibus atque obiurgationibus, ipsique assiduis adiuuetis.

Ecclesiarum item cultum, nitorem, ceteraque eius generis omnia curate, que à

vestra diligentia, quam totis in Christo visceribus ab vnoquoque vestrum expetimus, & Dei gloria, & animarum salus postulauerit.

Quæcunque verò, vel prouincialium diocesanarumque; Synodorum decretis, vel præcipuis instructionibus, vel visitationum iussis præscripsimus; ea omnia, vt re ipsa præstentur, studiosè perpetuè agite.

HÆC omnia, & singula his monitionibus nominatim sigillatimque expressa, tum cuncta item reliqua, vel nostris concilijs prouincialibus diocesanicisque sancita, vel alio modo vobis præscripta, vos omnes, ac singuli quorum interest, quanto potestis amore, & pietate non amplectamini solum, & legite; sed mente animoque comprehendite, seruate, omniisque sollicita executione præstare: totisque vos ad cohortationum, admonitionum, decretorum, & constitutionum nostrarum sententiam rationemque accommodare.

Quod omne, vt faciatis, vos per vnguenti filij Dei aduētum, per eius crucem, perque animarum vestrarum salutem obsecramus, obtestamur, diuinamque contestatione monemus.

Rursusque vobis ipsis vniuersis, & singulis edicimus, si quis vestrarum constitutionibus decretisque nostris non paruerit, contra eum nos acturos esse ecclesiasticis canonicisque sanctionibus.

Cauete igitur, ne que vobiscum paterne modò agentem, sollicitèque monentem, & in conspectu Dei vos hoc sacro loco deprecantem auditis: me eundem rursus, non in hac vita solum culpas vestras animaduertentem, sed in diuino præterea iudicio eandem accusantem audiat.

At ipse Deus, & pater noster, & Dominus Iesus Christus dirigat vias vestras in omni sancta obedientia; exhortetur corda vestra, & confirmet in omni opere, & sermone bono; ita vt dignè ambuletis vocatione qua uocati estis, per omnia ei placentes; sicque sanctis vestrarum virtutum progressionibus probati appareatis ante Deum, & patrem nostrum, in aduentu Domini nostri Iesu Christi, cum omnibus sanctis eius. Amen.

SYNO-